

VLAAMSE WETENSCHAPPELIJKE VERENIGING
VOOR JEUGDGEZONDHEIDSZORG VZW

Nieuwsbrief SPARK-36: een gestructureerde gespreksleidraad voor ouders van een driejarige kleuter (of eerste kleuterklas)

Hoe staat het nu met het onderzoek naar de haalbaarheid van de SPARK-36?

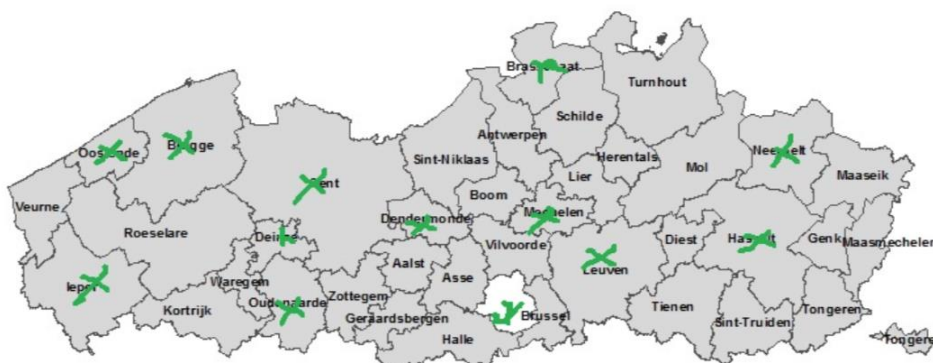
Beste CLB-directie
Beste CLB-verpleegkundige, CLB-arts
Beste VVVJ-lid of JGZ-sympathisant

In oktober 2018 lanceerden we een oproep om deel te nemen aan het onderzoek naar de haalbaarheid en de validiteit van een leidraad voor een gesprek met ouders, 'de SPARK-36', tijdens het consult voor de eerste kleuters.

De 'SPARK' staat voor 'Signaleren van Problemen en Analyseren van Risico bij (opvoeden en ontwikkeling van) Kinderen' en heeft als doel de zorgbehoeften van ouder(s) van het jonge kind in kaart te brengen om vroegsignalering van opvoed- en ontwikkelingsproblemen mogelijk te maken.

Met de haalbaarheidsstudie willen we onderzoeken of de 'SPARK' een aanvaardbaar instrument is om toe te passen binnen een kleuterconsult met ouders, praktisch haalbaar is en voldoet aan de behoeften van ouder en verpleegkundige.

De respons was onverwacht groot! Dankzij bijkomende ondersteuning van de Vlaamse overheid was het mogelijk om de oorspronkelijk vooropgestelde groep van 10 à 15 verpleegkundigen uit te breiden naar 21 CLB-verpleegkundigen over heel Vlaanderen.

Figuur 1: De locaties van de deelnemende centra

Het hele onderzoek startte met een nulmeting of met andere woorden het in kaart brengen van de huidige manier van werken, door middel van een focusgesprek in januari '19. Nadien werd aan de deelnemende verpleegkundigen gevraagd om het kleuterconsult 'as usual' uit te voeren en data te verzamelen bij wijze van controlegroep. Er werd aan de CLB-verpleegkundige gevraagd om na afloop van elk kleuterconsult met de ouder(s) een inschatting te maken van de zorgbehoeften van ouder en kind op basis van 16 domeinen, de vervolgactie te registreren en tot slot een risico-inschatting te maken. In februari startte dan de vierdaagse trainingssessie onder leiding van de Nederlandse SPARK-ontwikkelaar, Ingrid Staal. De verpleegkundigen werden opgeleid in het gebruik van de gespreksleidraad 'SPARK-36' en kregen instructies over het verzamelen van data bij de interventiegroep. Hierna gingen ze er meteen mee aan de slag en werden de eerste ervaringen opgedaan, ondersteund door een handleiding en een e-module.

Zopas werd een derde trainingssessie afgerond en startte de registratie van het gebruikersoordeel bij ouders en verpleegkundigen. Een laatste trainingssessie is voorzien in juni 2019 en de haalbaarheidsstudie wordt afgesloten met een focusgesprek begin juli 2019.

TIJDLIJN	STUDIEGROEPEN	UITKOMSTMATEN
	CONTROLEGROEP (care as usual)	
START (25/01/19)	Focusgesprek verpleegkundigen	Informatie over 'care as usual'
M1 (25/01/19-28/02/19)	Inclusie van 10 kinderen per verpleegkundige	Nulmeting van zorgnoden, overall risico-inschatting en vervolgacties Bijkomende kind- en contextgegevens
	INTERVENTIEGROEP SPARK-36	
(28/02/19)	Introductie en eerste trainingssessie van verpleegkundigen	Competentienoden van verpleegkundigen
M2-M5 (01/03/19-04/06/19)	Inclusie van 30 kinderen per verpleegkundige Tweede en derde trainingssessie van verpleegkundigen (19/03/19 en 07/05/19)	Zorgnoden, overall risico-inschatting en vervolgacties Competentienoden van verpleegkundigen (derde trainingssessie) Bijkomende kind-en contextgegevens
(07/05/19-04/06/19)	Schriftelijke bevraging na elke interventie bij de verpleegkundige en ouder(s)	Gebruikersoordeel met focus op haalbaarheid (vanaf derde trainingssessie) Bijkomende kind-en contextgegevens
(04/06/19)	Vierde trainingssessie (borging) van verpleegkundigen	Competentienoden van verpleegkundigen Gebruikersoordeel verpleegkundige (praktische haalbaarheid en aanvaardbaarheid)
M6-M7 (01/07/19-31/08/19)	Focusgesprek verpleegkundigen	Informatie over haalbaarheid van de interventie

Figuur 2: een schematisch overzicht van de studieopzet van de studie met de SPARK-36. ('M' in de kolom tijdlijn staat voor maand binnen de studie)

Dankzij het grote aantal deelnemende verpleegkundigen verzamelen we data van 200 kinderen in de controlegroep (huidige manier van werken) en 600 kleuters in de interventiegroep (gesprek met 'SPARK-36').

Groepsindeling

Groep 1:	
1. Devooght Lore	CLB GO! De Klaver
2. Vandevoorde Kristien	CLB GO! De Klaver in Brugge
3. Casier Pierrette	Interstedelijk CLB Gent
4. Finaut Ilse	CLB GO! Oostende
5. Sinnaeael Mieke	CLB GO! Oostende
6. Sinnaeve Time	Vrij CLB Ieper
7. Carlier Leen	Vrij CLB ZOV
8. Herpelincx Nathalie	CLB GO! Oudenaarde
9. Staes Elke	Vrij CLB Gent
10. T'Kindt Anke	Vrij CLB Gent
11. Schaumont Trees	Vrij CLB Meetjesland

Groep 2:	
1. Gijsen Lien	CLB GO! Hasselt
2. Bijmens Linda	CLB GO! Hasselt
3. Maviglia Daniela	Vrij CLB Voor- en Noorderkempen
4. De Pue Jozef	Interstedelijk CLB Gent
5. Platteau Joke	Vrij CLB Pieter Breughel
6. Vernaeve Carla	Vrij CLB Pieter Breughel
7. Saerens Doreen	CLB GO! Dendermonde
8. Rombauts Ruben	CLB GO! Mechelen
9. Theuwissen Fabienne	Vrij CLB Limburg
10. Laura Hobin	Vrij CLB Leuven

Aantal	Vrij CLB	CLB GO!	Interstedelijk CLB	Totaal
deelnemers	10	9	2	21
Verschillende centra	8	6	1	15

Figuur 3: een weergave van de deelnemers binnen de studieopzet.

De haalbaarheidsstudie van de 'SPARK-36' werd voorgesteld op de algemene vergadering van de VVWJ van 30 maart 2019. Via [deze link](#) is de Powerpoint Presentatie te raadplegen.

Word je nieuwsgierig naar de eerste resultaten van de haalbaarheidsstudie? Op het EUSUHM-congres in Rotterdam van 11 tot 13 september '19 worden de baselinegegevens van de controle- en interventiegroep voorgesteld. Noteer de datum alvast in jullie agenda!

Het spreekt voor zich dat het voor de verpleekundigen reeds een intensief traject is geweest. Naast de vernieuwde manier van werken (een kleuterconsult organiseren, dit zelfstandig uitvoeren samen met ouder en kind) maken ze zich een nieuw instrument eigen en verzamelen ze heel wat data voor deze haalbaarheidsstudie. **Graag wil ik hen dan ook oprecht bedanken voor hun grote gedrevenheid en enthousiasme!**

Met vriendelijke groet

Ann Keymeulen

Wetenschappelijk medewerker VVWJ

Voor wie graag wat meer leest over de SPARK in Nederland, onderstaande artikels zijn te verkrijgen via de VVWJ:

Staal IIE, van den Brink H, Hermanns J, Schrijvers AJP, van Stel HF. Vroegsignalering van opvoed- en ontwikkelingsproblemen bij peuters: ontwikkeling en haalbaarheid van een gestructureerd interview. Tijdschrift voor Jeugdgezondheidszorg. 2011a; 43(6):126-32.

Staal IIE, van den Brink HAG, Hermanns JMA, Schrijvers AJP, van Stel HF. Assessment of parenting and developmental problems in toddlers: development and feasibility of a structured interview. Child: Care, Health and Development 2011b; 37(4):503-11. doi:10.1111/j.1365- 2214.2011.01228.x

Staal IIE, Hermanns JMA, Schrijvers AJP, van Stel HF. Vroegsignalering van opvoed- en opgroei problemen bij peuters: validiteit en betrouwbaarheid van een gestructureerd interview. Tijdschrift voor Jeugdgezondheidszorg. 2013a; 45(1): 7-15.

Staal IIE, Hermanns JMA, Schrijvers AJP, van Stel HF. Risk assessment of parents' concerns at 18 months in preventive child health care predicted child abuse and neglect. Child Abuse & Neglect 2013b; 37(1): 475-84. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2012.12.002>

Staal IIE, van Stel HF, Hermanns JMA, Schrijvers AJP. Early detection of parenting and developmental problems in toddlers: A randomized trial of home visits versus well – baby clinic visits in the Netherlands. Preventive Medicine 2015; 81: 236-242.

van Stel HF, Staal IIE, Hermanns JMA, Schrijvers AJP. Validity and reliability of a structured interview for early detection an risk assessment of parenting and developmental problems in young children: a cross-sectional study. BMC Pediatrics 2012; 12:71.